

**Vlaamse
overheid**

COMMUNICATIE OPLEIDINGEN

**Onderzoek naar de wijze waarop de
hogeronderwijsinstellingen communiceren over hun
opleidingen op hun website in het academiejaar
2019-2020**

Inhoud

1	Opdracht vanuit het regeerakkoord.....	3
2	Methodiek van de audit	5
3	Algemene vaststellingen	7
3.1	Geen duidelijk onderscheid tussen afstudeerrichting en keuzetrajecten op de website	7
3.2	Geen eenduidige terminologie voor het aanduiden van keuzetrajecten op de website.....	7
3.3	Geen eenduidige anderstalige terminologie voor veel voorkomende begrippen	7
3.4	Het vermelden van de juiste benaming bij de afstudeerrichtingen en het vermelden van de juiste vestigingsplaats op de website.....	8
3.5	BVR met onderwijsbevoegdheden van de HOI'en: niet steeds actueel.....	8
3.6	HOR: niet steeds actueel	8
3.7	Een duidelijk onderscheid in het verschillend aantal studiepunten voor eenzelfde opleiding op de website van de HOI	9
3.8	Niet alle Nederlandstalige opleidingen met een anderstalige variant hebben nog een eigen plaats op de website	9
3.9	Weergave van gemeenschappelijke opleidingen of samenwerkingsverbanden in het HOR en op de website	9
3.10	Het niet inrichten van een opleiding omwille van hangende financiering	10
3.11.	Geen gepubliceerde lijst van het volledige geaccrediteerde aanbod per HOI.....	10
4	Aanbevelingen.....	11
4.1	Onderwijsbevoegdheid versus reëel aanbod opleidingen: theoretisch aanbod afstemmen op de realiteit	11
4.2	Duidelijk onderscheid tussen afstudeerrichting en keuzetrajecten op de website aanhouden in transparante communicatie	13
4.3	Het vermelden van de juiste benaming en duur bij de afstudeerrichtingen op de website	13
4.4	Het permanent actualiseren van DHO, de eigen website en het tijdig doorgeven van alle wijzigingen voor het BVR.....	13
4.5	Het bewerkstelligen van eenduidige Nederlandstalige en anderstalige terminologie voor veel voorkomende begrippen	14
4.6	Afzonderlijke vermelding op de website voor een opleiding die zowel in het Nederlands als in een andere onderwijstaal gegeven wordt	14
4.7	Weergave van gemeenschappelijke opleidingen in het BVR en het HOR.....	15
5	Conclusies.....	16

1 OPDRACHT VANUIT HET REGEERAKKOORD

In het luik onderwijs van het regeerakkoord van de Vlaamse Regering voor de periode 2019-2024 werd voor het hoger onderwijs de volgende bepaling ingeschreven (Vlaams Parlement, 31 (2019-2020), nr. 1, p 40):

“De regeringscommissarissen screenen de communicatie die de instellingen over hun studietoelaatstelling voeren. Vaststellingen van misleidende communicatie leiden tot overheidsingrijpen waarbij de gevoerde communicatie wordt afgevoerd en bij herhaling er een financiële sanctie wordt opgelegd.”.

In zijn beleidsnota Onderwijs 2019-2024 heeft de minister dit opgenomen onder (operationele doelstelling) OD 5.1 ‘Kwaliteitszorg en transparante communicatie in het hoger onderwijs versterken’ (Vlaams Parlement, 129 (2019-2020)):

“Ik vraag de regeringscommissarissen om de communicatie die de instellingen over hun studietoelaatstelling voeren te screenen. Indien zij misleidende communicatie vaststellen, kan dit leiden tot overheidsingrijpen waarbij de gevoerde communicatie wordt afgevoerd en bij herhaling er een financiële sanctie wordt opgelegd.” (p 60).

“Ik vraag de regeringscommissarissen om de communicatie die de instellingen over hun studietoelaatstelling voeren te screenen. Indien zij misleidende communicatie vaststellen, verbied ik de gevoerde communicatie. Bij herhaling leg ik een financiële sanctie op.” (p 75).

Deze opdracht werd verder geformaliseerd door het toevoegen, via artikel 139, 2° (initieel artikel 113, 2°) van het decreet van 3 juli 2020 over het onderwijs XXX, van een nieuw negende lid aan artikel II. 170, §2, van de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013, dat luidt als volgt:

“Bij de informatieverstrekking over het opleidingsaanbod en bij de studiebekrachtiging hanteert een instellingsbestuur minstens de benamingen en gegevens over de opleidingen en afstudeerrichtingen die zijn vastgelegd in de lijst, vermeld in deze paragraaf. Aan de regeringscommissarissen wordt in het kader van de wettelijkheidscontrole die ze uitvoeren de specifieke toezichtstaak gegeven om deze informatieverstrekking systematisch te screenen. Eventueel dienen ze conform artikel IV.97 tot en met IV.99 een met redenen omkleed beroep in bij de Vlaamse Regering.”.

Deze nieuwe bepaling trad in werking vanaf 1 september 2020.

In de bijhorende memorie van toelichting wordt deze nieuwe bepaling geduid als volgt (Vlaams Parlement, 328 (2019-2020), nr. 1, p 67 & 68):

“De Codex Hoger Onderwijs bepaalt in artikel II.170, §2, dat de Vlaamse Regering een lijst vast legt van de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs en van de bachelor- en masteropleidingen die conform deze codex per instelling aangeboden kunnen worden.

De Vlaamse Regering past onder meer op voorstel van de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR) wat de benamingen van de opleidingen en het aanbod van afstudeerrichtingen betreft deze lijst jaarlijks aan.

De gegevens die in deze lijst jaarlijks worden vastgelegd, worden vervolgens geregistreerd in het Hogeronderwijsregister zoals bepaald in artikel II.170, §1, waarin ook een link wordt opgenomen naar de websites van de instellingen. De bedoeling hiervan is om duidelijkheid, transparantie en

eenvormigheid te creëren naar studenten, personeelsleden en andere belanghebbenden over het aanbod dat onderwijsinstellingen kunnen aanbieden binnen de contouren van de Codex Hoger Onderwijs.

Aan de regeringscommissarissen werd tijdens vorige legislatuur reeds expliciet gevraagd om regelmatig de communicatiekanalen van de onderwijsinstellingen in het kader van hun aanbod van opleidingen en afstudeerrichtingen te screenen. Het onderzoek van de regeringscommissarissen wees uit dat niet alle instellingen hun opleidingsaanbod steeds even transparant voorstellen. Zo werd bijvoorbeeld vastgesteld dat niet enkel de afstudeerrichtingen werden vermeld, maar ook bepaalde keuzetrajecten of leertrajecten, die met een hipper benaming als concurrentietroef worden uitgespeeld. Studenten verwachten dan logischerwijze dat de benaming van dit keuzetraject ook op het diploma vermeld staat, wat niet het geval is. Een dergelijke profilering creëert verwarring en strookt niet met het door de instellingen beloofde engagement om tot een meer transparant aanbod te komen.

Het is uitermate belangrijk dat het onderwijsveld op een uniforme wijze omgaat met de benamingen en de gegevens van het opleidingsaanbod. Dit draagt bij tot meer transparantie en komt tegemoet aan de visie wat rationalisatie van het aanbod betreft zoals verwoord in het regeerakkoord. Daarbij is een adequate bewaking van de wijze waarop het onderwijsaanbod op de markt wordt gezet via diverse communicatiekanalen zoals brochures, panelen, websites essentieel.

Om die reden wordt thans expliciet decretaal bepaald dat instellingsbesturen in hun communicatie- en informatiebeleid ertoe gehouden zijn de benamingen en gegevens van opleidingen en afstudeerrichtingen te gebruiken, zoals deze zijn terug te vinden in de jaarlijks door de Vlaamse Regering vastgelegde lijst, vermeld in artikel II.170.

De regeringscommissarissen zullen de gevoerde communicatie over het opleidingsaanbod systematisch screenen op hun conformiteit met de vermelde lijst. In het geval dat zij vaststellen dat er bij herhaling niet officiële benamingen worden gehanteerd en/of misleidend wordt gecommuniceerd over het aanbod van opleidingen en afstudeerrichtingen treden zij desgevallend op.”.

2 METHODIEK VAN DE AUDIT

Het regeringscommissariaat voerde in het voorjaar van 2020 bij alle Vlaamse hogeronderwijsinstellingen (hierna HOI'en) een onderzoek naar de communicatie van het opleidingsaanbod voor het academiejaar 2019-2020.

De audit gebeurde onder de vorm van een deskonderzoek, waarbij de volgende documenten werden onderzocht:

- het besluit van de Vlaamse Regering van 18 oktober 2019 tot vervanging van bijlage 1 en 2 van het besluit van de Vlaamse Regering van 5 april 2019 tot vastlegging van de lijst van de bachelor- en masteropleidingen die per instelling worden aangeboden in het hoger onderwijs in Vlaanderen in het academiejaar 2019-2020 (hierna BVR);
- het besluit van de Vlaamse Regering van 31 januari 2020 tot vervanging van bijlage 3 van het besluit van de Vlaamse Regering van 19 juli 2019 tot vastlegging van de lijst van de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs die per instelling worden aangeboden in het hoger onderwijs in Vlaanderen in het academiejaar 2019-2020 (hierna BVR);
- het Hoger Onderwijsregister (hierna HOR);
- de website van elke hoger onderwijsinstelling tijdens het academiejaar 2019-2020.

Het besluit van de Vlaamse Regering van 18 oktober 2019 bevat alle bachelor- en masteropleidingen die per hogeronderwijsinstelling kunnen worden aangeboden in het hoger onderwijs in Vlaanderen in het voormeld academiejaar, met inbegrip van de bachelor na bachelor opleidingen en de master na masteropleidingen. Deze onderwijsbevoegdheid werd voor de hogescholen uitgebreid met de graduaatsopleidingen die vanaf het academiejaar 2019-2020 kunnen worden aangeboden. Het besluit van de Vlaamse Regering van 31 januari 2020 tot vervanging van bijlage 3 van het besluit van de Vlaamse Regering van 19 juli 2019 legt de lijst vast van de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs in het academiejaar 2019-2020.

Het Hoger Onderwijsregister (hierna HOR) is een openbare databank beheerd door AHOVOKS die de bachelor-, master- en graduaatsopleidingen in Vlaanderen bevat die in een bepaald academiejaar worden aangeboden. De website kan door studenten en andere geïnteresseerden worden geraadpleegd in hun zoektocht naar informatie over de opleidingen in het hoger onderwijs. Deze databank wordt gevoed vanuit de interne databank hoger onderwijs (DHO) van AHOVOKS en door de HOI'en zelf. Elke hogeronderwijsinstelling kan in de rubriek "Extra informatie" zelf de onderliggende gegevens invullen en verwijzingen inbrengen naar de eigen website voor meer informatie. De NVAO (Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie) neemt het vervolledigen van het luik betreffende de accreditatie op zich.

Elke hogeschool en universiteit heeft een website uitgebouwd met een wervende functie met de studenten als doelpubliek. Op deze websites worden de aangeboden opleidingen al dan niet met hun afstudeerrichtingen en keuzevakken gecommuniceerd naar de buitenwereld. Via de website kan er vaak doorgedownload worden naar de programmagids of kan de programmagids worden aangevraagd.

De audit bestond erin om de toegekende onderwijsbevoegdheid te vergelijken met de opleidingen die opgenomen zijn in het HOR en na te gaan of de instellingen hierover correct, duidelijk en transparant communiceren op hun eigen website.

De vaststellingen die tijdens deze audit werden gedaan, werden met een aangepaste aanbeveling aan de betrokken HOI overgemaakt waarbij hen de kans werd geboden te repliceren.

Het moet dus benadrukt dat het onderzoek en de vaststellingen gebeurden vóór de inwerkingtreding van het hiervoor vermelde nieuwe artikel II. 170. §2, laatste (= negende) lid, Codex Hoger Onderwijs (CHO).

3 ALGEMENE VASTSTELLINGEN

In de communicatie over het opleidingsaanbod werd bij geen enkele HOI een overtreding ten aanzien van de opleidingsbevoegdheid vastgesteld.

Hierna worden enkele specifieke opmerkingen gemaakt.

3.1 GEEN DUIDELIJK ONDERSCHIED TUSSEN AFSTUDEERRICHTING EN KEUZETRAJECTEN OP DE WEBSITE

De communicatie van de opleidingen op de website dient een transparante afspiegeling te zijn van de aangeboden onderwijsbevoegdheid voor welbepaalde opleidingen met al dan niet specifieke afstudeerrichtingen. Volgens artikel I.3, 7° van de Codex Hoger Onderwijs (hierna CHO) is een afstudeerrichting een differentiatie in een opleidingsprogramma zoals vermeld in artikel II.66/1 van de CHO met een minimaal aantal studiepunten. Voor afstudeerrichtingen is het van belang om de officiële benamingen te hanteren vermits deze als officiële vermelding mee op het diploma komen. Dit is niet het geval voor keuzetrajecten.¹ Een keuzerichting is een traject waarbij de HOI eigen accenten kan leggen in een opleiding. Deze trajecten zijn niet gebonden aan een formeel vastgelegde benaming.

Uit de audit is gebleken dat HOI'en op hun website niet altijd een duidelijk onderscheid maken tussen de officiële afstudeerrichting(en) en de keuzetrajecten binnen een opleiding. De formele benaming van een afstudeerrichting kan soms ondergesneeuwd raken door deze van een traject met een al dan niet hippere benaming. Het gebeurt ook dat keuzetrajecten even prominent geprofileerd worden als afstudeerrichtingen.

3.2 GEEN EENDUIDIGE TERMINOLOGIE VOOR HET AANDUIDEN VAN KEUZETRAJECTEN OP DE WEBSITE

Er werd vastgesteld dat er tal van termen in omloop zijn voor het aanduiden van een keuzetraject zoals keuzerichting, keuzetraject, richting, traject, studio, major, minor, ... niet enkel binnen één en dezelfde HOI, maar over het volledige hogeronderwijsveld heen. Het niet consequent hanteren van dezelfde terminologie om een keuzetraject aan te duiden zorgt voor een minder transparante informatiestroom voor de student.

3.3 GEEN EENDUIDIGE ANDERSTALIGE TERMINOLOGIE VOOR VEEL VOORKOMENDE BEGRIPPEN

Er werd deels aansluitend met het vorige punt vastgesteld dat de vertaling van begrippen als opleiding, afstudeerrichting, keuzerichting,... niet steeds eenduidig gebeurt binnen eenzelfde HOI, noch over het gehele hoger onderwijsveld. Het woord 'specialisation' komt terug als vertaling van 'afstudeerrichting', maar ook van 'keuzetraject'. Verder wordt soms 'programme' gebruikt als

¹ Art. 2 van het BVR van 12 december 2014 tot vaststelling van de vorm van het hogeronderwijsdiploma en de inhoud van het bijhorende diplomasupplement

aanduiding van een keuzetraject en is het legio om 'major' te gebruiken als vertaling voor 'afstudeerrichting'.

3.4 HET VERMELDEN VAN DE JUISTE BENAMING BIJ DE AFSTUDEERRICHTINGEN EN HET VERMELDEN VAN DE JUISTE VESTIGINGSPLAATS OP DE WEBSITE

Hogeronderwijsinstellingen nemen in hun communicatiekanalen niet steeds de in het BVR vermelde benaming op bij de aangeboden afstudeerrichtingen. Deze verschillen kunnen beperkt, maar ook sterk afwijkend zijn.

Soms werd vastgesteld dat de vestigingsplaatsen van een opleiding niet altijd even duidelijk worden weergegeven op de website van de HOI'en. De in het BVR toegelaten vestigingen per opleiding variëren soms naargelang de afstudeerrichting en zouden dan ook op deze manier duidelijk door de HOI'en moeten worden weergegeven.

Er werden verder ook discrepanties vastgesteld die te maken hebben met het mengen van de academiejaren. De meeste HOI'en passen nog tijdens het lopende academiejaar hun website reeds aan met het aanbod voor het volgende academiejaar en dit soms zelfs voor 1 juni, de datum waarop de gegevens voor het volgende academiejaar in het HOR komen. In voorkomend geval moet duidelijk(er) aangegeven worden dat dit het aanbod betreft van het volgende academiejaar. Zo niet is het opleidingsprogramma voor studenten niet duidelijk.

3.5 BVR MET ONDERWIJSBEVOEGDHEDEN VAN DE HOI'EN: NIET STEEDS ACTUEEL

Het onbenut laten van een toegewezen opleidingsbevoegdheid op het vlak van opleidingen en/of afstudeerrichtingen komt bij meerdere HOI'en voor. Veelal betrof het opleidingen in afbouw, periodiek aangeboden opleidingen of bewuste keuzes om niet langer de afstudeerrichting(en) in kwestie aan te bieden. In een enkel geval betrof het ook een anderstalige opleiding die binnen het decretaire contingent van anderstalige opleidingen werd toegekend, maar nog steeds niet als volwaardige opleiding werd ingericht.

Er werd vastgesteld dat het aantal studiepunten bij bepaalde opleidingen in het BVR niet meer volledig actueel is. Ook afwijkingen met betrekking tot de juiste onderwijstaal werden vastgesteld.

Ook de oude benamingen van opleidingen zouden best niet langer op de lijst vermeld worden (bijvoorbeeld bachelor in het onderwijs: secundair onderwijs, vervangen door de PBA Educatieve Bachelor in het secundair onderwijs).

3.6 HOR: NIET STEEDS ACTUEEL

De opleidingsvarianten in de Databank Hoger Onderwijs (hierna DHO) worden door AHOVOKS primair gegenereerd vanuit het BVR. De DHO vormt op zijn beurt het basisbestand voor het HOR. Op het ogenblik van een raadpleging in het HOR wordt die informatie dus opgehaald uit de DHO.

Uit het nazicht blijkt dat de vermeldingen van de aangeboden opleidingen, afstudeerrichtingen en de vestigingsplaatsen niet altijd overeenstemmen met het reële aanbod. Ook bij de gebruikte terminologie, enerzijds de benamingen in het HOR en anderzijds het BVR, is er niet altijd overeenstemming.

De problematiek van de juiste vermelding van vestigingsplaatsen moet ook technisch nagekeken worden. Het is niet mogelijk om in het HOR andere vestigingen te vermelden gelinkt aan de afstudeerrichtingen, omdat de onderwijsbevoegdheid technisch gekoppeld worden aan de hoofdopleiding.

Bij opzoeken is ook gebleken dat een opleiding tweemaal vermeld kan worden in het HOR, dit éénmaal met en éénmaal zonder de drie afstudeerrichtingen voor dezelfde HOI. Dit zou komen doordat er door de HOI een opleiding is georganiseerd met afstudeerrichtingen en ook een gemeenschappelijke opleiding. Dit is niet erg duidelijk voor de studenten.

De HOI'en kunnen zelf de linken naar hun website leggen vanuit het HOR. Bij controle van deze linken, bleek regelmatig dat deze af en toe naar een niet meer bestaande pagina leiden.

3.7 EEN DUIDELIJK ONDERSCHIED IN HET VERSCHILLEND AANTAL STUDIEPUNTEN VOOR EENZELFDE OPLEIDING OP DE WEBSITE VAN DE HOI

In het BVR en het HOR wordt het aantal studiepunten bij een opleiding weergegeven naar gelang de aard van de opleiding (modeltraject of werkstudent). Er werd vastgesteld dat dit niet overal even duidelijk werd gecommuniceerd op de website van de HOI'en. Soms vermeldt de website enkel het modeltraject met het bijhorende aantal studiepunten voor een bepaalde opleiding, terwijl er in het BVR/HOR wel nog andere mogelijkheden opgenomen staan.

3.8 NIET ALLE NEDERLANDSTALIGE OPLEIDINGEN MET EEN ANDERSTALIGE VARIANT HEBBEN NOG EEN EIGEN PLAATS OP DE WEBSITE

Er werd vastgesteld dat de website soms naar de Engelstalige variant van een opleiding doorverwijst wanneer men op zoek is naar de Nederlandstalige opleiding.

3.9 WEERGAVE VAN GEMEENSCHAPPELIJKE OPLEIDINGEN OF SAMENWERKINGSVERBANDEN IN HET HOR EN OP DE WEBSITE

Bij het nazicht van de verschillende bronnen bleek dat het niet altijd even duidelijk is of er al dan niet sprake is van een samenwerking tussen verschillende HOI'en.

Nader onderzoek hieromtrent leidt tot de vaststelling dat gezamenlijke opleidingen die tot een gezamenlijke diplomering leiden, als één opleiding in het HOR worden weergegeven, waarbij er niet steeds verwezen wordt naar de verschillende inrichters.

Samenwerkingsverbanden die leiden tot afzonderlijke diploma's worden als afzonderlijke opleidingen in het HOR opgenomen.

Daarnaast zijn er een aantal tussenvormen van samenwerking waarvoor het niet steeds duidelijk is hoe ver deze samenwerking reikt. Hier is ruimte voor verbetering. Probleem is dat de verschillende wijzen van samenwerking niet altijd even duidelijk worden weergegeven door de betrokken HOI'en.

3.10 HET NIET INRICHTEN VAN EEN OPLEIDING OMWILLE VAN HANGENDE FINANCIERING

Omwille van een OBE-problematiek binnen de financiering van het hoger kunstonderwijs en het feit dat dit financieringsvraagstuk nog steeds hangende is, kon een bepaalde opleiding nog steeds niet worden ingericht. De opleiding blijft echter wel onderdeel van de portefeuille van deze HOI aangezien ze geaccrediteerd is.

3.11. GEEN GEPUBLICEERDE LIJST VAN HET VOLLEDIGE GEACCREDITEERDE AANBOD PER HOI

Een dergelijk overzicht, met inbegrip van bevroren en stopgezette opleidingen, zou soelaas kunnen brengen bij sommige van de vastgestelde anomalieën. Daar waar het HOR in het verleden het volledige geaccrediteerde aanbod van een hogeschool weerspiegelde, bevat het HOR sedert de toewijzing ervan naar DHO enkel nog het daadwerkelijk ingerichte aanbod van het betrokken academiejaar. Dit betekent dat er nergens nog een lijst publiekelijk beschikbaar is met het volledige geaccrediteerde aanbod van een instelling. Ook de timing van de opmaak van de BVR's over het aanbod van het volgende academiejaar in maart en april én de melding vóór 1 mei van het aanbod in het HOR, zijn niet goed op elkaar afgestemd. Hierdoor kunnen discrepanties tussen beide ontstaan. Degelijk nazicht van de opleidingen die de HOI'en doorgeven wat accreditatie en onderwijsbevoegdheid betreft is aangewezen. Het onderzoek toonde bv. aan dat een bepaalde graduaatsopleiding opgenomen was in het BVR terwijl de HOI geen onderwijsbevoegdheid hiervoor had.

4 AANBEVELINGEN

4.1 ONDERWIJSBEVOEGDHEID VERSUS REËEL AANBOD OPLEIDINGEN: THEORETISCH AANBOD AFSTEMMEN OP DE REALITEIT

Uit het onderzoek van het regeringscommissariaat blijkt dat er soms niet gemotiveerde verschillen bestaan tussen de toegekende onderwijsbevoegdheid (theoretische) en het reële opleidingsaanbod van de HOI'en als gevolg van het niet langer inrichten van opleidingen en/of afstudeerrichtingen. Strikt genomen laat de CHO dit momenteel toe, maar enige nuancering lijkt aangewezen.

Het artikel II.170,§2, eerste lid, van de CHO bepaalt het volgende over het BVR:

“De Vlaamse Regering legt een lijst vast van de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs en van de bachelor- en masteropleidingen die conform deze codex per instelling [aangeboden kunnen worden](#).”

Het artikel II.170, §1/2, eerste lid, van de CHO bepaalt het volgende over het HOR:

“Er wordt een register gepubliceerd van de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs en van de bachelor-en masteropleidingen die conform deze codex [worden aangeboden](#), hierna Hogeronderwijsregister te noemen.”

Er moet dan ook - met de gewenste rationalisatie van de opleidingen in het achterhoofd - worden nagegaan of het de bedoeling is (geweest) van de decreetgever om zonder fijner onderscheid aan de HOI'en toe te staan om niet reëel ingerichte opleidingen jarenlang “in de ijskast te stoppen”. Dit kan immers de programmeringsmogelijkheden van collega-hogeronderwijsinstellingen afremmen. Specifiek voor de anderstalige opleidingen voorzien in art II.266 CHO, is het meer dan aangewezen om dit van dichtbij en sneller op te volgen rekening houdend met het beperkte decretale contingent. Dit werd door het regeringscommissariaat bij de start van dit onderzoek onder de aandacht van het kabinet en de administratie gebracht, leidend tot het nieuwe artikel II.263, §5, CHO, ingevoegd bij artikel 148 van Onderwijsdecreet XXX van 3 juli 2020 en geldend vanaf 1 september 2020². Op deze manier werd er alvast meer ruimte gecreëerd in de vooropgestelde contingenten.

² Art. 148. Aan artikel II.263 van dezelfde codex, gewijzigd bij de decreten van 25 april 2014 en 1 maart 2019 wordt een paragraaf 5 toegevoegd die luidt als volgt: Een positief oordeel van de Commissie Hoger Onderwijs of een positieve beslissing door de Vlaamse Regering over de aanvraag van een anderstalige initiële bachelor- of masteropleiding vervalt automatisch als de instelling de anderstalige opleiding niet start in het derde academiejaar dat volgt op de bekendmaking aan het instellingsbestuur. Als een instelling een erkende anderstalige initiële bachelor- of masteropleiding gedurende drie opeenvolgende academiejaren niet aanbiedt, dan vervalt het recht van de instelling om deze opleiding nog verder aan te bieden.”.

Bijkomend kan er ook een ongewenst effect ontstaan waarbij HOI'en bewust niet ingerichte opleidingen in hun portefeuille houden ("bevroren") om deze in een mogelijk toekomstig scenario naar voor te schuiven als om te ruilen opleidingen.

In alle geval zou er voor elke opleiding of afstudeerrichting die niet langer ingericht wordt, een degelijk gemotiveerde beslissing aan de grondslag moeten liggen. Het moet zeker mogelijk blijven voor een HOI om een opleiding of afstudeerrichting die men wenst te hervormen in afwachting van de beoogde output tijdelijk niet aan te bieden. Zomaar zonder deugdelijke onderbouw en onbeperkt in de tijd toegekende, maar niet ingerichte onderwijsbevoegdheden aanhouden, lijkt niet langer verzoenbaar met het streven naar een rationeel onderwijsaanbod.

Het regeringscommissariaat pleit ervoor dat elke HOI in dit licht zijn theoretisch onderwijsaanbod jaarlijks onderzoekt en via een beslissing van het instellingsbestuur aangeeft waarom en hoe lang een opleiding of afstudeerrichting niet zal worden aangeboden. De CHO legt immers op dat elke HOI de overheid jaarlijks op de hoogte brengt van haar reële onderwijsaanbod. Op die manier dienen ook volledig stopgezette opleidingen of afstudeerrichtingen formeel aan de overheid te worden gecommuniceerd met het oog op een definitieve aanpassing van het BVR. De CHO bepaalt hierover het volgende:

Artikel II. 170, §2, 5de lid:

"De Vlaamse Regering past als een gevolg van de volgende beslissingen of besluiten de lijst met de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs en de bachelor- en masteropleidingen die de universiteiten en hogescholen aanbieden, jaarlijks aan:

"[...]"

3° op basis van een beslissing van het instellingsbestuur waarmee ze aangeeft:

a) de opleiding of een afstudeerrichting niet langer te organiseren; .."

Artikel II. 170, §2, 8ste lid:

"De door de VLUHR en het instellingsbestuur gevraagde aanpassingen worden jaarlijks vóór 1 december van het academiejaar dat voorafgaat aan het academiejaar waarop de aanpassing van toepassing is, meegedeeld aan de bevoegde dienst van de Vlaamse overheid."

Het is ook aangewezen voor een HOI om steeds overleg met de partner-HOI'en via de geëigende procedure VLIR/VLHORA op te starten wanneer er zou worden beslist om één of meerdere afstudeerrichtingen op een andere wijze in te richten. Het niet respecteren van dit overlegprincipe kan leiden tot ongeoorloofde concurrentie binnen het hoger onderwijsveld.

Zolang er hieraan niet geremedieerd wordt via een aanpassing van de CHO is het aangewezen om naast het "theoretische" aanbod een gepubliceerde lijst aan te leggen met een overzicht van het volledige geaccrediteerde aanbod per onderwijsinstelling (met inbegrip van de bevroren en stopgezette opleidingen).

Een ander aandachtspunt betreft het realiseren van een betere afstemming tussen de timing melding HOR (daadwerkelijk aanbod) en de opmaak van het BVR met de lijst (gepland aanbod). De tijdspanne is te groot tussen de limietdatum voor het doorgeven van laatst vermelde gegevens (ten laatste 30 november voorafgaand aan het betreffende academiejaar) en de effectieve start van het academiejaar waarop ze betrekking hebben (bijna 1 jaar later).

4.2 DUIDELIJK ONDERSCHIED TUSSEN AFSTUDEERRICHTING EN KEUZETRAJECTEN OP DE WEBSITE AANHOUDEN IN TRANSPARANTE COMMUNICATIE

Het begrip “afstudeerrichting” heeft een decretale rechtsgrond en zal op de afgeleverde diploma’s worden vermeld.

Het voorstellen van een studio/keuzetraject/major of minor zonder aanduiding van de afstudeerrichting waartoe ze behoort of alsof het een afstudeerrichting op zich betreft, al dan niet via een hippere benaming, is niet toegestaan. Deze handelwijze is niet transparant voor de student; creëert verwarring en een mogelijk concurrentieel nadeel voor andere HOI’en. De websites van de HOI’en die zich hieraan bezondigen, moeten worden aangepast zodat het duidelijk is binnen welke afstudeerrichting van een opleiding een student afstudeert.

Keuzetrajecten vermelden blijft mogelijk voor zover de trajecten op een transparante wijze op de website worden weergegeven met een duidelijk onderscheid tussen afstudeerrichting en keuzerichting. Beide kunnen zich niet op eenzelfde niveau situeren. De formele benaming van een afstudeerrichting kan niet ondergesneeuwd raken door deze van een traject hierbinnen en moet prioritair in beeld komen. De nodige stappen moeten worden ondernomen om hieraan te remediëren.

Daarom bepleit het regeringscommissariaat een transparante en duidelijke voorstelling waarbij prioritair en prominent de officiële afstudeerrichtingen in beeld komen en hieraan ondergeschikt de keuzetrajecten, en dit op een gelijkaardige manier voor alle opleidingen op de volledige website van een HOI.

4.3 HET VERMELDEN VAN DE JUISTE BENAMING EN DUUR BIJ DE AFSTUDEERRICHTINGEN OP DE WEBSITE

De enige correcte benaming horende bij een afstudeerrichting is deze zoals opgenomen in het BVR die de lijst vastlegt van de onderwijsbevoegdheden van alle Vlaamse universiteiten en hogescholen voor een bepaald academiejaar. Vermits dit de officiële benaming is die op het diploma zal worden opgenomen, adviseren wij alle instellingen om van bij het begin alle mogelijkheden met een correcte naam weer te geven gebaseerd op dit jaarlijks BVR. Ook de duur van de afstudeerrichting/het keuzetraject moet correct worden weergegeven en kan niet verward worden met de duur van de betreffende opleiding. Het is tevens aangewezen om het correcte aantal studiepunten per afstudeerrichting en/of keuzetraject op de website te vermelden.

4.4 HET PERMANENT ACTUALISEREN VAN DHO, DE EIGEN WEBSITE EN HET TIJDIG DOORGEVEN VAN ALLE WIJZIGINGEN VOOR HET BVR

Het doel van het HOR is het weergeven van de actuele toestand van de effectief ingerichte opleidingen en afstudeerrichtingen met hun vestigingsplaats. Het BVR bevat hiervoor de rechtsgrond. Niet alle HOI’en gaan even nauwkeurig te werk in het correct doorgeven van alle vereiste informatie voor het BVR of laten deze informatie niet tijdig aanpassen indien er bepaalde opleidingen, afstudeerrichtingen of vestigingsplaatsen niet meer of niet meer volledig worden

aangeboden. Hetzelfde geldt voor het actueel houden van de gegevens in DHO van waaruit het HOR gevoed wordt.

Belangrijk hierbij is dat elke student in alle gevallen in het HOR en op de respectievelijke websites van de HOI'en duidelijk kan terugvinden welke opleidingen effectief worden aangeboden. Aangezien het HOR mee gevoed wordt door het BVR dient ook dit zo actueel mogelijk te zijn. Het is dus van groot belang dat wat de HOI'en ingeven in de DHO overeenkomt met het effectief ingerichte onderwijsaanbod en dat dit ook tijdig gebeurt.

Er zal bij de HOI'en sterk op aangedrongen worden om de informatieve linken op het HOR op regelmatige basis up to date te houden. De HOI'en moeten nog meer de reflex hebben om de eigen website actueel te houden, waarbij ook duidelijk de opstart van nieuwe opleidingen en de afbouw van uitdovende opleidingen dient te worden vermeld. Aangezien er toch nog een zeer beperkt aantal foutieve gegevens in het BVR werden vastgesteld, is het ook aangeraden dat elke HOI zijn onderwijsbevoegdheid grondig naziet vooraleer de lijst via de VLHUR wordt doorgegeven.

Het aanmaken van een gepubliceerde lijst met een overzicht van het volledige geaccrediteerde aanbod per onderwijsinstelling (met inbegrip van de bevroren en stopgezette opleidingen) verdient aanbeveling.

Er dient overeenstemming te zijn tussen de reële vestigingsplaats en de vestigingsplaats in het BVR/HOR. Daar dit soms afhankelijk is van de aangeboden afstudeerrichting is het ook hier belangrijk dat zowel het HOR, als de website van de HOI een actuele toestand bevat.

4.5 HET BEWERKSTELLIGEN VAN EENDUIDIGE NEDERLANDSTALIGE EN ANDERSTALIGE TERMINOLOGIE VOOR VEEL VOORKOMENDE BEGRIPPEN

Uit het onderzoek blijkt dat er nood is aan het gebruik van eenduidige en juiste terminologie voor het aanduiden van keuzetrajecten binnen een afstudeerrichting of opleiding. Er wordt binnen eenzelfde opleiding en/of HOI soms een amalgaam aan benamingen gebruikt die het voor de student helemaal niet transparant maken om de weg hierin terug te vinden.

Er dringen zich eenduidige afspraken op over het gehele onderwijsveld voor de vertaling naar vreemde talen van vaak gebruikte terminologie als "opleiding, afstudeerrichting, keuzetraject, ..." in verdere afstemming met AHOVOKS, VLUHR en alle HOI'en.

4.6 AFZONDERLIJKE VERMELDING OP DE WEBSITE VOOR EEN OPLEIDING DIE ZOWEL IN HET NEDERLANDS ALS IN EEN ANDERE ONDERWIJSTAAL GEGEVEN WORDT

De websites moeten een duidelijk onderscheid maken tussen het Nederlandstalig aanbod en het anderstalige (vaak Engelstalige) aanbod. Hierbinnen moeten de in het BVR opgenomen afstudeerrichtingen en de betreffende onderwijstaal duidelijk en met juiste benaming worden weergegeven. Het volstaat niet om bij de Nederlandstalige variant een link naar de anderstalige variant te zetten.

4.7 WEERGAVE VAN GEMEENSCHAPPELIJKE OPLEIDINGEN IN HET BVR EN HET HOR

Op basis van het BVR is het niet altijd duidelijk welke opleidingen er gemeenschappelijk worden georganiseerd. Het zou nuttig zijn om dit bijkomend in de lijsten op te nemen. Het HOR hanteert hiervoor een bepaalde logica, maar is niet volledig duidelijk voor alle samenwerkingsverbanden. Dit zal door het regeringscommissariaat verder opgenomen worden met de administratie.

5 CONCLUSIES

De belangrijkste vaststellingen kunnen gecatalogeerd worden in de volgende 4 types:

Type (1): Geen onderwijsbevoegdheid over de gecommuniceerde opleiding/afstudeerrichting.

Type (2): Vormfout: naamgeving niet conform BVR, verwarring afstudeerrichting – keuzetraject, foute vertaling, vestigingsplaats niet op website, ...

Type (3): Onderwijsbevoegdheid niet ingevuld.

Type (4): Overige.

Uiteraard vereist een vaststelling conform Type (1) een dringende actie en afstemming met de HOI. Dergelijke afwijkingen werden niet vastgesteld in de controle betreffende het academiejaar 2019-2020.

Betreffende de vaststellingen Type (2) en (4) zal samen met de HOI'en en desgevallend de administraties overlegd worden hoe het onderwijsaanbod nog duidelijker en correcter voorgesteld kan worden.

De vaststellingen van het Type (3) vereisen dan weer een standpuntbepaling van de decreetgever met daaraan mogelijks verbonden extra gevolgen. Met het oog op een verdere rationalisering kan dit alleszins als argument gebruikt worden tot het al dan niet toekennen van nieuwe opleidingen en onderwijsbevoegdheden. Maar misschien ook wel tot het terug vrijgeven van toegekende, maar niet benutte onderwijsbevoegdheden. En dit biedt een mogelijkheid om meer ruimte te creëren in het contingent anderstalig aanbod vastgelegd in art II.266 CHO.

Samen met alle HOI'en streeft het regeringscommissariaat ernaar om waar nodig alle informatiestromen aan te passen en te laten actualiseren.